

РЕСУРС 2

Човешката цена на „Крепостта Европа“

Нарушения на правата на човека по отношение на мигранти и бежанци по границите на Европа

„Амнести интернешънъл“

Всяка година хиляди мигранти и бежанци се опитват да достигнат Европа. Някои са тласкани от необходимостта да избягат от ужасяващата бедност; други търсят убежище от насилието и преследването. Пътуването им е изпълнено с опасности. По приблизителни оценки поне 23 000 души са загубили живота си в опит да достигнат Европа от 2000 г. насам.¹ А тези, които достигат до границите на Европейския съюз (ЕС), установят, че и тук не са в безопасност.

ЕС и неговите държави членки са изградили една крепост, която става все по-недостъпна, за да държат на разстояние незаконните мигранти – независимо от техните мотиви, независимо от отчаяните действия, на които са готови много от мигрантите, за да достигнат техните брегове. С цел да „защити“ границите си, ЕС финансира усъвършенствани системи за наблюдение, предоставя финансова подкрепа за държавите членки, които са разположени по външните му граници (например България и Гърция), за да укрепят те своите граници, и създаде агенция, която да координира общоевропейски екип на граничната охрана с цел патрулиране по границите на ЕС.

Самите държави членки поотделно вземат драстични мерки за възпиране на незаконно пристигащите лица. Мигранти и бежанци биват експулсирани неправомерно от България, Гърция и Испания, без да им се предостави достъп до процедурите за предоставяне на убежище и често по начини, които ги поставят в сериозна опасност. Те са малтретирани от граничната и бреговата охрана. Освен това някои държави членки използват заплахата за продължително задържане като възпиращ фактор за онези, които възнамеряват да дойдат в Европа.²

„Бежанец“ е лице, което е избягало от собствената си страна, тъй като има основателна причина да се страхува от преследване и неговото правителство не може или не иска да го защити. **Процедурите по предоставяне на убежище** са разработени с цел да се определи дали дадено лице отговаря на правното определение за „бежанец“. Когато дадена държава признае дадено лице за бежанец, тя му предоставя **международна закрила** като заместител на защитата от неговата държава на произход.

Лице, търсещо убежище, е лице, което е напуснало своята държава в търсене на закрила, но все още не е признато за бежанец. Докато се разглежда дадена молба за убежище, лицата, търсещи убежище, не трябва да бъде принуждавани да се върнат в своята държава на произход.

Мерките, предприети от ЕС, не спират на самите граници, а се простират дълбоко на територията на съседните държави. ЕС и неговите държави членки се стремяха да създадат буферна зона чрез сключването на споразумения за сътрудничество със съседните държави, които им помагат да блокират незаконната миграция към Европа. Те финансираха центрове

ДОМ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИСТОРИЯ

за приемане и задържане на мигранти и бежанци в държави, в които има сериозни опасения относно достъпа до процедури за предоставяне на убежище по време на задържане, като например Турция и Украйна.³ Те приведоха в действие споразумения за обратно приемане с държавите на произход и транзитните държави, с които се дава възможност лицата, които успяват да пристигнат в Европа, да бъдат върнати по-лесно.

Митовете

Някои хора в ЕС и медиите се опитаха да обосноват все по-строгите миграционните политики с мотива, че Европа е принудена да се справя с повече от полагащия се на континента дял от бежанци и мигранти. Също така често се твърди, че по-голямата част от тези, които неправомерно влизат в Европа, са икономически мигранти.

Фактите

По-голямата част от бежанците по света не напускат своя регион на произход. В края на 2013 г. държавите, приели най-голям брой бежанци, са били: Пакистан, Иран, Ливан, Йордания, Турция, Кения, Чад, Етиопия, Китай и САЩ.³

От началото на кризата в Сирия, над 2,8 милиона сирийци са избягали от домовете си — повече от половината от тях са деца.⁵ Едва 96 000 от тях са достигнали Европа в търсене на закрила до края на април 2014 г.⁶ През 2013 г. 48 % от всички незаконни имигранти и 63 % от всички пристигащи незаконно по море лица са дошли от Сирия, Еритрея, Афганистан и Сомалия — държави, разкъсвани от конфликти и масови нарушения на правата на човека.⁷ По-голямата част от лицата, които бягат от тези държави, очевидно бягат от всеобщото насилие или преследване и са *prima facie* лица, нуждаещи се от международна закрила.

Тези мерки, чиято ефективност при спирането на незаконната миграция към Европа е в най-добрия случай спорна, причиняват човешки страдания и струват човешки живот.⁸ Тъй като по-безопасните пътища към ЕС са затворени чрез ограждения, засилено наблюдение и разполагане на все повече сили за сигурност, все повече хора са принудени да избират все по-опасни маршрути, понякога с трагични последици. Жени, мъже и деца се давят в морето или се задушават в камиони. Те се сблъскват с насилие по границите на ЕС и им се отказва правото да търсят убежище. Лицата, които се опитват да влязат в ЕС, се оказват хванати в капан в държави като Либия, Мароко, Украйна и Турция, където техните права са застрашени. В тези държави те могат да се окажат изложени на лишения без достъп до социални и икономически права или са обект на насилие и дори изтезания.⁹

Крайният резултат от тези политики и практики в рамките на ЕС, по неговите граници и отвъд тях е определен в доклада като „Крепостта Европа“.

Пълният текст на доклада: [„Човешката цена на „Крепостта Европа“](#) (консултиран на 7 май 2015 г.)

¹ Приблизителната стойност е изчислена въз основа на данни, събирани от журналисти като част от проекта „Досиета за мигрантите“, които са достъпни на адрес: <http://www.journalismfund.eu/migrants-files> (консултирани на 7 май 2015 г.).

² Например продължителното и безразборно използване на задържането при мизерни условия е основен принцип на гръцката политика за контрол на миграцията. За повече информация относно задържането на мигранти и на лица, търсещи убежище в Гърция, вж. „Амнести Интернешънъл“, „Европейски граници: злоупотреби с правата на човека по границата на Гърция с Турция“ (юли 2013 г.). На 20 март 2014 г. гръцкият държавен правен съвет публикува становище, което разрешава безсрочното задържане на мигранти (становище 44/2014). Съгласно това становище, което по-късно беше прието от министъра на обществената ред и на гражданската защита с министерско решение, ако задържано лице не може да бъде върнато в резултат на отказа му да сътрудничи на гръцките власти в срок от осемнадесет месеца (максималния период, позволен съгласно правото на ЕС за задържане с цел извеждане), тогава задържането му може да продължи и след изтичането на осемнадесет месеца. Това е в явно нарушение на европейската Директива за връщането (Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни) и представлява нарушение на международните задължения на Гърция в областта на правата на човека.

³ Вж. например Йезуитска служба за бежанци, „Никаква друга възможност: разкази на лица, търсещи убежище, които живеят в Украйна“ (юни 2011 г.); Европейски съвет за бежанците и изгнаниците (ECRE), „Задържане на мигранти в Украйна“ (октомври 2010 г.); както и фиша по проекта за създаване на центрове за приемане и изпращане в Турция, са достъпни [ТУК](#) (консултирани на 20 юни 2014 г.). За информация относно условията на задържане в Турция, вж. раздел „В капана на транзитното преминаване“. За Украйна, вж. Върховен комисар на ООН за бежанците (ВКБООН), „Украйна като държава на убежище: съображения относно положението на лицата, търсещи убежище, и бежанците в Украйна“, юли 2013 г.

⁴ ВКБООН, Глобални тенденции за 2013 г., 20 юни 2014 г.

⁵ ВКБООН, Регионална реакция на проблема с бежанците от Сирия, достъпен [ТУК](#) (консултиран на 7 май 2015 г.).

⁶ Кореспонденция по електронната поща с ВКБООН (20 май 2014 г.).

⁷ Годишен анализ на риска на Frontex за 2014 г., 14 май 2014 г.

⁸ Според Годишния анализ на риска за 2014 г. на Frontex броят на хората, пристигащи в Европа незаконно, се е увеличил с почти 50 % през 2013 г. в сравнение с 2012 г.

⁹ Вж. публикациите на „Амнести Интернешънъл“: „Ако африканец умре, никой не се интересува“ – малтретиране на мигранти и бежанци, задържани в Либия“ (декември 2013 г.); „Изкупителни жертви на страха: права на бежанците, на лицата, търсещи убежище, и на мигрантите, станали жертви на малтретиране в Либия“ (юни 2013 г.); „Търсещи безопасност и откриващи страха: бежанци, лица, търсещи убежище, и мигранти в Либия и Малта“ (декември 2010 г.); „SOS Европа: права на човека и контрол на миграцията“ (юни 2012 г.); „Европейски граници: злоупотреби с правата на човека по границата на Гърция с Турция“ (юли 2013 г.). „Международен провал: кризата с бежанците от Сирия“ (декември 2013 г.). „Бежанците в България са в капан при условия, които не отговарят на стандартите“ (декември 2013 г.). Вж. също: „Украйна като държава на убежище: съображения относно положението на лицата, търсещи убежище, и бежанците в Украйна“ (юли 2013 г.), и Raphi R. Rechitsky, „Миграция на бежанци към Украйна и геополитиката на контрол по източните граници на Европа“, 1 април 2013 г., Fahamu Refugee Legal Aid Newsletter.